

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBŐL Szeredán 25. Novemberben 1789.

A' Fels. Udvarból ki-adott 3 rendbéli Hadi-tudósítá-
sok ezek: (**)

Annak megfontolásával, hogy Gládovának meg-
vétele, mivel ez által az Orsovához való kö-
zesülés a' Dunának jobb partján is egészen el-zá-
ratik, és a' feladattatásra-is hamarébb kényszeritte-
tik, azt a' parantsolatot adta F. M. B. Laudon F.
M. L. Gróf Vartenslébennek, hogy a' hegyeken ke-
resztül találjon egy szekér-utat Gládova-felé, vagy
tsináltassan, ha más-képpen nem találna. Melyre
nézve Gróf Vartenslében minden erejét és szorgal-
matosságát ölvé-vevén, egynéhány napok alatt,

A a a a

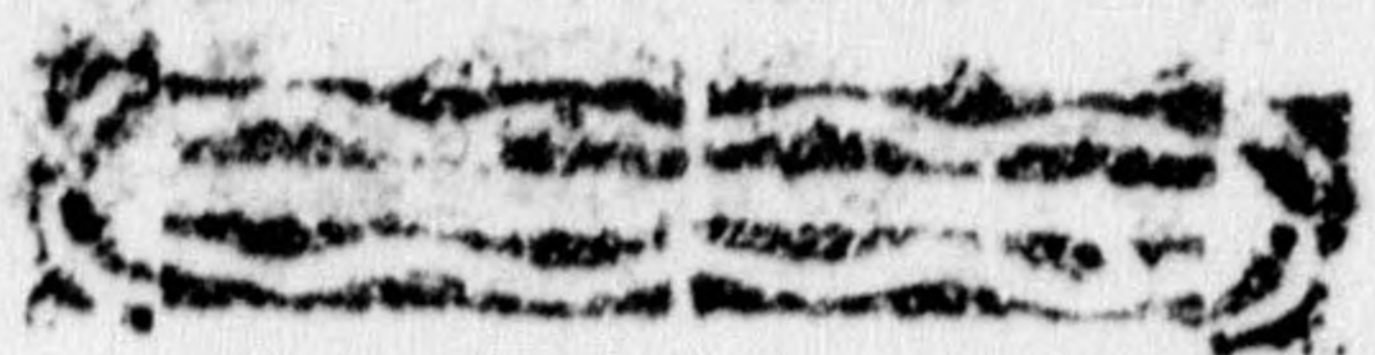
egy

egy *Orsova* felett fél-óránnyira lévő Török falunál *Chavillovánál* lévő utot, mely sok esztendőktől fogva már járhatatlan vala, helyre-állított. Ezen útnak készítésében a' vala a' fő Vezérnek tzelja, hogy ezen leg-ottan egy nagy Serget a' Dunán által küldjön, és *Gládovához* elé-mozdítván, az ott, *Jusuff Basa* Uram alatt lévő 10-ezerből álló Török serget meg-támodja, meg-korbátsolja, és végre *Gládovát* elvegye. De mihelyt ezen Basának tudtára esett, hogy *Vartensleben* utat készített a' hegyeken, az is eszibe ötlött, hogy néki bizonyoson *Visitát* fogna minden órán tenni, azért leg-ottan el-költözék innen, és csak egy bizonyos számú őrizetet hagyva *Gládovában*; mely a' mi fő Vezérünknek is fülébe hatván, csak egy kiss Serget küldé ide, mely a' Gen. *Fábr* Vezérsége alatt 2 Bat. *Lattermann* gyalogjaiból 2 — 12 fontos ágyukkal és 4 mazzarokkal; 3 Divisio Húszárokból, 2-tő *Vurmzer*, Obester *Nauendorf* alatt, és 1 *Erdödi*, Obestajdinánt *Révay* alatt áll vala. — Ezen Sereg Nov. 6-dikán által-költözék a' Dunán éppen akkor, a' midőn egy rettenetes zápor első ezen köziklás hegyeken való útozást igen terhessé tette vala, sőt azt-is okozá, hogy 2 napok u. m. Nov. 7 és 8-dika el-telék addig, míg az ágyukat és a' nehezebb tábori dolgokat a' hegy' tetejére fel-költöztetéék. — Végre 8-dikban meg-érkezének a' mi Sergeink dél-után *Gládovához* 2 óránnyira. és azon étzaka itt titokban tartják vala magokat; más nap jó-reggel meg indulának, és egygy ágyu lövésig *Gládovához* meg-érkezének. — (Itt van már az, a' mit a' közelebb költ *Levelünkben* hirtelenséggel irtunk vala)

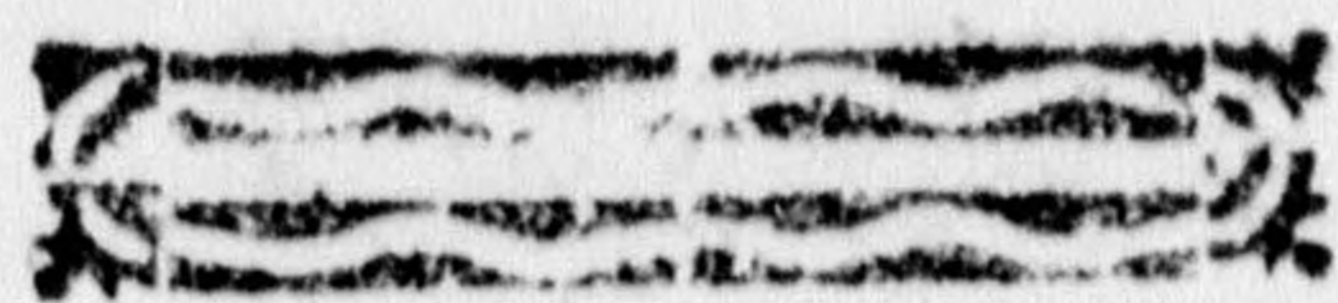

vala.) — Novembernek 11-dikén el-küldi Gen. *Fá-*
bri fő Hadnagy *Jeurtzik* Urat, egy Trombitással
Gládovába, hogy a' Várat kérje fel; az ezen kíván-
ságra tett ezen feleletjekre a' Törököknek, hogy
ők addig magokat fel-nem adják, míg *Orsova* el-nem
leszen foglalva; mert ők az ide való néppel kinnának
el-költözni — azt izené nekik Gen. *Fábrí* málodik-
szor, hogy ne tréfáljanak, hanem adják fel a' Vá-
rat; mert különben minden további *Complementom*
nélkül fogná tüzzel és vassal ostromlani. Ezen hir-
re az ellenség meg-szeppenvén 3 napot kér vala
gondolkozásra; de minekutánna *Fábrí* azt izente
vólna, hogy 3 pertzentést sem enged gondolkozni,
fel-adák *Gládovát* egy puska szó nélkül *Capitulatio-*
val; tsak a' nép költözék-ki; minden hadi eszközöket
és eleségbéli dolgokat a' mi prédánkra engedének;
mely állott 27 értz és 4 vas ágyukból, 2544 má-
zsa puska-porból, véghetetlen sok gollyóbisból és
Sántzhoz való készületekből, 753 mázsa lisztből,
250 mázsa *tzvibak*, 150 Köből árpa és 1900 mérő
zabból. — Az Örizet a' 3 lófarkú *Mehmed* Basá-
ból, 2 lófarkú *Ibrahim* Basából, a' Jantsárok Agá-
jából *Huzeimből*, a' Spáhik Agája *Szuleimanból*, a'
Halábékből, 324 Spahiból, és 153 Jantsárokból áll
vala; kik a' mi népüktől el-kisírtetének, és a' ma-
gok útjokat *Vidin*-felé vevék.

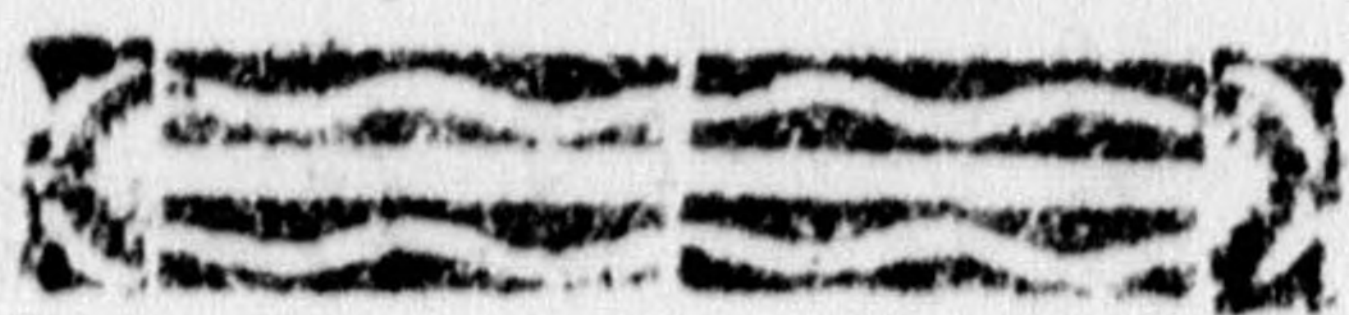
Gládovának meg-vételével, valamint a' köze-
lebb költ Kurirban is meg-vala írva, kezünk és ha-
talmunk alá esett az ugy nevezett *Kraima* vidéke,
mely még az ellenségtől sohólt sem pusztított-el,
és a' melyben 150 faluk és M. Városok találtat-
nak. s. t. (**)(a' többi meg-van a' 90-dik Kurirban)

A' második F. Udvari Tudósítás. (**) „ Akadályozván az elsözés és viz áradások Serviában Gen. *Csernelt* attól, hogy bejebb verekedjék; tehát attól fogva a' hol a' *Drina* vize a' Szávába szakad, felfelé *Badovintzén* keresztül — egész *Valjevoig*, egy *Lineát* vagy *Kordont* olly formán húzott, hogy az által a' Szabátsi, Jadrai és Zvorniki vidékekből a' *Drina*-vizén innen minden ellenség ki-takarított, és azon vidékek minékünk meg-hódoltanak. — A' mint *G. M. Ottó* *Jágodinából* Novemb. 2-dikán jelenti, az el-szaladott *Abdi Basának* nem csak *Jágodinnál* és *Tsupriánál* volt Taboraban, hanem az úton útfélen is sok szekerek, hadi portékák, a' *Basának* 3 ló farkos zászlója és egyebek a' félelmes szaladásnak nyilvánóságos jelei találtattak; nevezetesen a' mely 14 ágyukat nyakba hagyott a' szaladó Törökség, azok már a' *Morava* vizén innen szállittattak. — A' *Mihállyovits* Szabad-fergebéliek *Baratsint* és a' *Supelják* hegyeket el-foglalták, őrizettel meg-rakták, a' honnan *Alexingáig* patroléroznak, Kapitány *Sztoikovits* pedig Ofztállyával csak 6 órányira vagyon már *Nissa* Várától: az Országnak nagyobb része magát önként fel-adta, Generál *Ottó'* jelenlétében a' hűségre meg-esküdt. Hertzeg *Hohenlohé* küldötte-fel *Obelter Kraynak* jelentését az-iránt, hogy a' *Krajova* környéken lévő 2000 számból álló Törökök, az *Obelternek* közeledését meg-értvén, Novemb. 8-dikán *Krájovát* oda hagyták, és rész-szerint a' *Setyáni* hidhoz, rész-szerint *Isalitzba*, mely két órányira fekszik *Krájovához*, hátra vonúltak, hogy onnan a' mi népünknek mozgásaira figyelmez.

zenek: a' mely rész Isalitzba meg-állapodott vala, azokat az Obester *Kray* által ki-küldött Vitézeink meg-támadták, ötöt el-ejtettek, 3-mat el-fogtak, a' többi el-szaladozott és el-takaradott. Nem sokára igen feles számmal meg-jelent az ellenség olly tzél-lal, hogy Krájovát ismét el-foglalja; de meg-látván az Obester *Kráynak* négy-szeg' formában szem-közben indúlt népét, nem várták az ütközetet, hátat fordítván a' vizen által-költöztek *Viddin* és *Ni-copoly*-felé és sok tsoportokban egészen el-takarodtak, és így az egész vidéket el hagyták. Meg-térvén tehát a' mi Sergeink Krájovába, a' föld népétől nagy öröm-kiáltások és szüntelen való harangozás között fogadtattak, mellyet a' miéink ágyuzással visszontagoltak. (**)

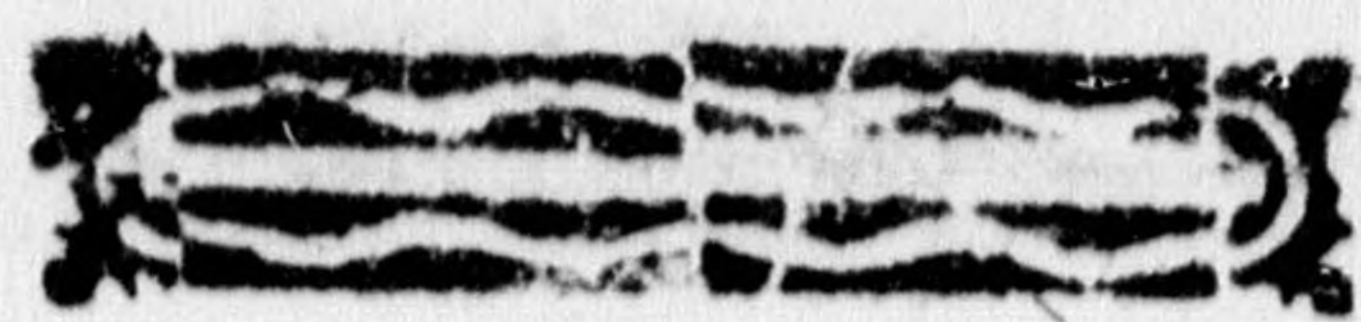
A' harmadik F. Udvari Tudófitás. (**), „Midön *H. Kóburg* az Oláh-országba való elé-mozdulásra készülne, hozzá érkezik a' *Kimniki* Orosz Püspök, kit az Oláh-országi Hertzeg *Mauroyéni* ollyon rendeléssel küldött vala hozzá követtségbe, hogy vele és az Orosz fő Vezérrel *H. Potemkinnal* fegyvernyugvást tsináljon. — Ezen kért fel-tételre *Kóburg* semmi bizonyost nem felelt; de még-is ezen alkalmatosságot hasznára fordította azért, hogy különböző különböző-féle környülállásokat, nevezetesen a' mi Sergeinknek Oláh országban való éléseket és meg-állapodásoknak módját tsalhatatlanul ki-nyomozta — és Novembernek 3-dikán, éppen azon a' napon, a' mellyiken már az előre tett rendelés-szerint, *H. Hohenlohenak* Erdélyből bé-kell vala Oláh országba nyomúlni, Hertz. *Kóburg* a' maga elől-járó Sergét, mely

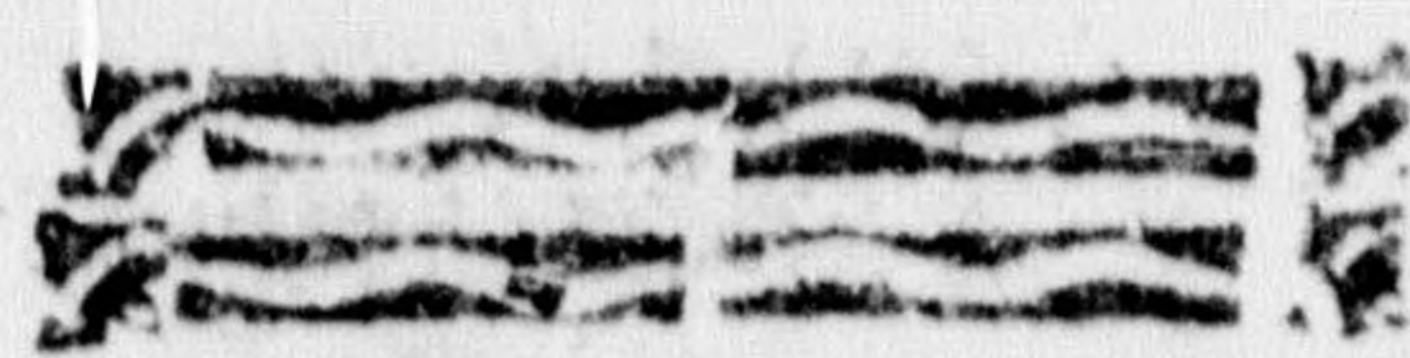
mely 500 *Arnotokból*, 1 Batalion Tsászár gyalogjaiból, 1 Osztály *Lövenér* és 1 osztály *Barkó Húszárok*ból áll vala, Obestflájdinánt B. *Khinmáyer* alatt, ollyon parantsolattal mozdította meg, hogy a' többi Sereg előtt mindég tsak egy *Státzioval* maradna, hogy a' mellé adatott *Kóburg Fligel-Adjutántja* Obestfl. *Fiser* az útnak további körülállásairól szorgalmatoskodván, azokat a' körülállásokat, melyeket előre tudni szükséges, ki-nyomozhassa és H. *Kóburgnak*-is mindég előre tudtára adhassa; és ezen okokra nézve a' F. M. H. *Kóburg Udvari Kantzellistája Merkélius*-is *Fiser* Ur mellé adaték segittségül, mivel ez azt az Országot kivált-képpen esméri, — Nov. 4-dikén maga-is Feldm. H. *Kóburg*, F. M. L. B. *Lövenér*', Generálmájorok' *Smertzing* és *Auffszsz* Uraktól kísértetvén, 5 Batalion *Toshána Károly*, *Khevenhüller*, *Mitrovszki*, *Pellegrini*, és *Kollorédó Ventzel* gyalogjaival; 4 osztály *Barkó Húszárjaival*, és 1 osztály *Székely Húszárokkal* útnak indula; minekutánna Feldmarfal Lájd, B. *Splényi* Urat haditeltének több részével, háta-megének bé fedezésére és a' közösülésre nézve, *Foksánnál* hátra-hagyta volna, és hogy némely népséget egészfzen *Rimnikig* küldene a' meg-indult Sereg után, — Az előlmenő Sereg Nov. 9-dikén találta leg-előbb ellenségre *Szynestínél*, hól némely katonái a' Portának minden-féle mezei-terméseket hajtanak vala-bé, kiket leg-ottan, rész-szerint le-appittának, rész-szerint el-fogának. — Midön az elől-menő Sereg *Bukorestől* tsak egy mért-földnyire volna, meghalja ennek Vezére, hogy azok a' 4 *Basák*, kik *Bukorestet* óltalmazni

kivánták, és az ő minden Sergeik, midőn nékik tudtakra adatott, hogy a' mi Sergeink közelgetnek, olly rettentő félelemben estenek, hogy ezek a' legnagyobb rendeletlenséggel és siettséggel szaladának ki *Bukorestből Giorgiévó-felé*. Hogy az ellenség a' H. Kóburg nagyobb Sergének meg-érkezéséig, ne-hogy bátorságot végyen, meg-térjen, és a' Városba visszamenven azt porrá és hammúvá tégye, sietnek vala *Obestl. Fiser* és *B. Khinnájer* az Arnotak Májoval *Delí Basával*, 500 Arnotokkal, a' *Barkó Húszár* osztállyal és egy 6 fontos ágyuval a' Városba, és ezen előlmenő Seregnek több része követi vala őket. — Ezek az után rábotlának még némely Patrójaira az ellenségnek; 60 embernél többet le-appritának, 30-at, kik között 2 Agák találtnak el-fogának; és így az ellenségnek szaladását minden-felől úgy sietteték, hogy ezek egynéhány ágyukat is *Bukorestben* hátra-hagyának. — Erre minden Boyérok, Kereskedők és Arnota lakosi a' városnak rohonnak vala a' mi népünk' eleibe, és a' már el-érkezett étzakával, bé-vezeték őket ezek, a' néppel meg-rakadott utzákon a' városba. — Nov. 10-dikén H. Kóburg-is a' maga fő sergével *Bukorestbe* érkezék. Az egész Nemesség és Papság, kiket *Mauroyeni* tavaly szeptol vala) egészszén a' Város előtt lévő Templomig eleibe menének, hol a' Hertzeg nagy pompával és tisztelettel fogodák. — Gen. *Grosz*, ki az Erdélyi sergektől 6 Batalion gyalog és 4 osztály lovaszággal a' Hertzeg Kóburg sergéhez vala rendelve, *Uzsinzeninél Jalomnitzába* szállított.

Feldmarsal H. *Kóburg* meg-esméri és erőfiti, hogy ezek a' sergek, a' magok több izben el-nyert Borostyán kofzorujokat, ezen alkalmatofsággal-is újabb, álhatatos, vitéz és hiv magok vifelettekkel ékefitették, mely tsak abból ki-tetzhetik, hogy 7 napok alatt 27 mért földet, ezen szörnyü hegyes völgyes, sáros és elsős időkben hátok-megé tettek. — Nevezetesen ditséri a' Feldmarsal Obestlájdinánt *Fifer* és Báró *Khinmáyer* Uraknak hatalmas munkájokat, és azt a' különös hafznos szolgálatot, mellyet itt az Udvari Kantzellista *Merkélius* vitt véghez. Ezen hathatos szolgálatért ő Felsége Obestláj. *Fifer* Urat Obestere és Generál-Adjutántá, B. *Khinmáyer* Urat nem külömben a' *Lövenner* könnyü Lovas-sergénéél Obesterré. A' *Vurmzer* Sergénéél vólt Kapitány *Utz* Urat Májorra és Fligel-Adjutánta, és fő Hadnagy Gróf *Száliust*, ki ezen Tudófitáfsal Nov. 21-dikén ő Felségéhez meg érkezett, Kapitányá tenni méltoztatta. (**)

Elegyes Tudófitáfok.

F. M. B. *Laudon*, és H. *Hohenlohé* H. *Kóburgnak* Bukorefibe látogatására mentenek, kétttség-kivül azért, hogy az ezután esendő hadi-munkáról egy másfal személlyesen tanátskozhafsanak. — Az *Orsovai* Basa azt akarja meg-mutatni, hogy ő még nem ollyon feje lagyára esett ember, hogy leg-alább addig magát ne-oltalmozhatná, mig Belgrádból keményebb tüzelő eszközök jönnek. Nov. 8 és 9-dikén 16 Pattantyusok és egy Pat. Tiszt meg-sebesittetének, kik közzül már, az *Allion* hegyéről 9-dikben

dikben költ Tudótás-szerint , 7-en meg-is hóltanak. — A' *Belgrádiak* még *Ó-Grádinban* és ezen környéken hevernek ; mert midőn ezek az *Orsovai* Basát azon kérnék , hogy fogodná-bé őket , azt felelé nekik : Én sem bé-nem fogadlak , sem tovább nem küldhetlek — — — — — mert nékem ilyen fenyő-fa nyelü katonák nem kellenek — vi-seltétek volna jól magatokat *Belgrádban* , és most *Orsova* nem ostromoltátnék ; tovább nem költöztet-hetlek ; mert az én hajóim a' költözésre nékem-is szükségesek ; tehát a' szegény *Belgrádiak* máig-is gyepelnek , és tsak ugy vagynak a' mint lehet. — Nov. 10-dikén *Orsova* alá érkeztek *Belgrádból* az *Orsovát* menydörgő szózattal fel-kérendő ágyuk. — *Orsovának* nints már semmi közösülése , minekután-na *Gládovát* meg-vettük ; de vagyon annyi elesége a' várban , hogy egész elztendeig egynéhány Rege-mentet el-tarthat. — *Erdödy* és *Lattermann* *Glá-dovában* fognak telelni. — Midőn *Gládovát* *Jábrí* meg vete , *Laudon* újra bé-küld *Orsovába* , a' Várnak fel-kérésére , melyre a' Várbéliek fejér zászlókat tevén-ek ki , és némely ki-rendelt személlyek menének magához a' *Feldmarsalhoz* ; kik gondolkozásra va-ló időt kérenek. Ada *Laudon* nekik , és már 10 órától fogva egy lövés sem esék ; ki-jövének a' Tö-rökök a' föld alatt lévő *Tömlötzökből* a' friss le-vegőre , és reméljük , hogy a' vár fel fog adattatni ; mert ha nem 3-szor 24 óra alatt egymás után meg-nem fog szünni a' *Laudon* tüze.

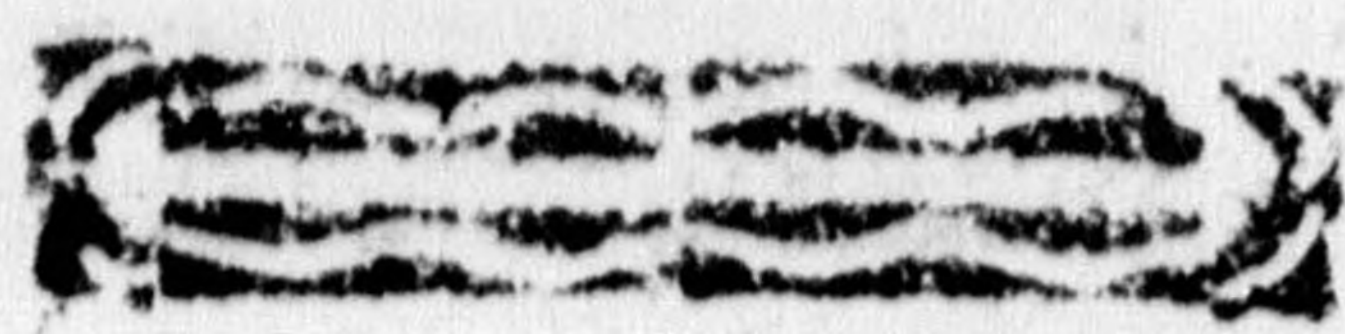
Petrinából Nov. 6 dikán írják : „ Ezen hónap-nak 3-dikától fogva a' mi széleinken lévő 3 Sergekre olztott népünk szüntelen fegyverben áll ; mivel min-den

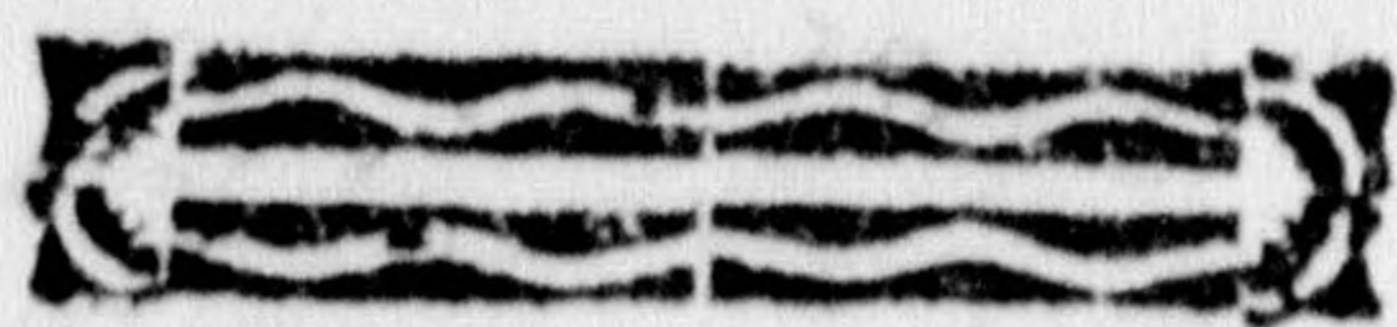
den Kémektől olyan hirt vettünk, hogy a' *Skutari Basa* 3 vagy 4-dikben *Novinál* bé akar ütni, és ugyan akkor *Kerfina* és *Rokovitzánál*-is ellenséges bé-ütések fognának lenni; de ekkor a' szörnyü esőzések és árvizek el-kezdődvén, semmi efféle dolgok nem történhetének. — Előbb a' *Skutari Basa* 24-ezerrel *Serviába* akart menni, hogy az *Abdi Basa*-sával edgyesülvén *Belgrádot* mentse; de midőn az útban meg-hallotta volna, hogy már *Belgrádban* a' két koponyájú *Sass* az *Ur*, meg-állott *Jaitzánál*, és el-végzé magában, hogy *Belgrádért* *Horváth-országban* öntse-ki boszút álló mérgét. Már most *Novihoz* nem meszse a' széleken fekszik, és minden-féle mérgess *Plánumokkal* csak nem a' szülélig viselős. — A' *H. Koburg* példája biztotja itt a' mi *Sergeinket*, kik a' *Kordonból* minden-felől öfzve vagynak gyűlve; és így okoskodnak: „Ha *Hertzeg Koburg* 20-ezerrel 100-ezer *Törököt* halálra korbátsolt, miis ezen sokkal nagyobb — de szemeten szedegetett népét a' *Skutari Basának*, kinek hadi-eszközei sem olyan jók mint a' miénk, meg-verhetjük. Itt a' *Skutari Basa*, a' *Vallis Urhoz* érkezett Tudósítás-szerint, eggynehány falukot a' széleken egészen el puztitott. — A' *Skutari Basa Táboránál* 3 *Franciskánusok* mondotnak lenni *Török* köntösben, hogy a' *Keresztényeknek* hüségehez nagyobb reménységet tarthassan. — Több Tudósítákok-szerint a' *Travniki Basa* a' halálnak köteles szolgája, az az: minden *Gombkötő* nélkül meg-sinóroztatott, azért, hogy *Berbirt* meg-nem mentette. Köszönöm az ilyen szolgálatot, hól nyakra valót

valót adnak, nem arany-pénzt, jutalomba!! — Midőn a' *Klängenfurti* Tudósítások-szerint azt a' szomorú hirt vennők, hogy *Mária Anna* fő Hertzeg Afzszony terhes nyavalyáiban fekünne; tsakhamar megörvendeztete egy más tudósítás, hogy már jobban kezdett volna lenni; azonban a' mondatik, hogy a' múlt Szombaton estve megérkezett volna a' meghatározott hirt hozott Kurir, hogy e' világi életét felváltván, a' maga és a' mi édes Anyánkhoz *Mária Therésia*hoz költözött légyen. — Ezekben a' hideg nedves időkben a' Nagy Tábournál népeledni kezdettenek az Ispotályok, és azt olvasúk egygy Levélből, hogy a' Lovas-seregnek Vezére *G. Kinszki* és Generálmáyor *G. Kolonits* a' magok egélségtelenségek miatt elbótsúztanak volna a' Táborból, és gyógyittások' kedvéért el-távoztanak légyen. — Azon Felséges engedelem, mely-szerint 1790-ben gabonát bé-vinni Magyar-országba megint szabad lézen, meg-mozdított némely ezzel kereskedőket. — Eggy 7-dik Novemberben költ Matrikti Levélből azt olvasúk, hogy a' Belgiumi Pátrioták és a' Tsázári katonák között megint egygy ujj tsata történt, melyben Gen. *Arberg* sebet kapott volna. — A' Frantzi Nemzeti-gyülés minden Tartománybéli *Gubernátorokat* el-törlött; minden Tartományban és városban az a' hadi Tiszt, ki a' maga népével ott fekszik, *Gubernátori* hivatalt visel. A' Frantzia hadi-erő 4 részre osztatik, és mindeniket egygy egygy *Marsal* fogja vezérleni, ki mindég a' maga Sergeimél fog maradni. — A' Hollándia Sergek útoznak a' Brabántzia széleken lévő Városokba: *Gréven*,

Benló és Hertzogenbusba. — Akár mit irjanak a' meg-állásról; de a' bizonyosnak iratik, hogy a' Prufzszus Sergek útoznak *Lütikbe*; Noha a' *Lütikhi-ek Hágába, Londonba és Berlinbe* Depütátust küldötenek — még is mennek a' Prufzszus katonák. — Mindenek azt erősitik, hogy az Orosz Udvar addig a' békeiség munkájához nem akar fogni, mig *Bulgakov* Ur szabad lábra nem állittatik. — Azt olvasom egy Német Levélből, hogy a' Belgrádból ki-költözött Törökök közzül egy almás-szürke szakállú öreg legény azt mondotta volna *Rátzúl* a' mi népünknek: „ Szomszédok! ne hidjetez Belgrádnak — ő olyan mint a' Kurva — minden-felé hizelkedik, sohólt sem állandó: Hozzánk ugyan most egymás után 50 eszt. hiveséggel viseltetett, de meg látjátok, hogy hozzátok sem lesz állandó.

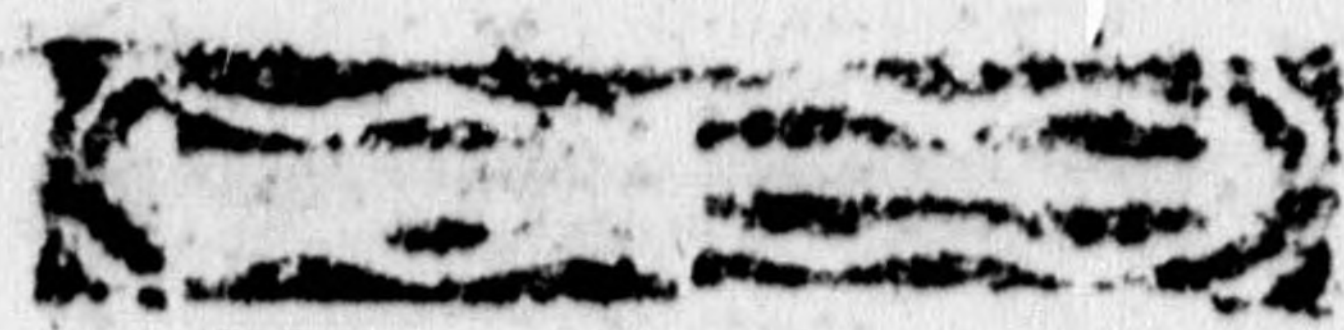
Erdélyből Tordáról Nov. 12-dikén. „ Most irak egy ujságot a' Magyar *Kurirnak*, melyhez hasanlót még soha sem irtam. Ezen hón. 3-dik napján dobolák-ki a' Tordai uttzákon, hogy a' *Só-aknákon* mindenütt 3 Magyar forint a' Sónak azon mázsája, mely eddig egész Hazánkban tsak egy Magyar forint vala, ennekelötte pedig tsak 40 esztendőkel-is minden Nemes embernek és Papnak ingyen adják vala Hazánkban, tsak az azt ki-vágott nap-számos számára fizetven ki kí egynéhány krt. Ez az ujság minden embereknek, felsőknek és alsóknak, nem tsak figyelmetéseket fel-ebresztette, hanem közönségesen mindeneknek sziveket bánottal bé-töltötte ez Hazában.

Szeben 30-dik Okt. „ Itt nálunk egy szóval minden drága egész Erdélyben. Gyümöltsünk nem vólt, Gabonánk nem vólt, a' Marháink rész-szerint meg-döglöttek, rész-szerint meg-ettük, a' mi pedig meg-maradott, már most annak nints mit egyék. Szebenben a' nyáron 1 szem baratzk 2 krajtzár, 10 szem szilva 1 garas vala; most egygy szekér-fa 10 márjás, a' zsemle még kisebb mint Bétsben. Braszóban egy Köböl búza 15 Német forint, 1 mázsa Só ország-szerte 3 m. farint. Bálozhatunk a' jövő Fárságon!! „ Nem régiben *Jabrotzki Jánosné Bethlenben* a' Kotsísa és Szaba-leánya meg-ölvén, 48 óra alatt mind a' kettőt fel-felejtették. „ *Tatonénak*-is Ura meg-ölése nem igen szerentsés ki-menetelre várakozhatik; a' vele tzimboráló Oláhné (nem jól vigyázzván reá) meg-ölé magát a' napokban a' M. Vásárhelyi Tömlötzbén étlenséggel. „ *Medvéne*-is az Urát tsak hamar útra botsátván, a' vallotást már ki-állotta, és talám hozzá-is ment már ahoz, a' ki az orvasság kézzittésben rész-esnek tartatik. Itt illyen jeles tselekedeteket bőven lehet hallani! hátha még ugy járna a' hólt testet vizsgáló mint Bétsben!! „ Ugyan innen iratik, hogy Erdélyben egy nevezetes Városban K* *, a' Réf. *Consistoriumnak Curátora B — B — Gy —* egy Papot azért idézett vólna a' *Consistorium* eleibe, hogy miért szántat vettet, és miért gazdálkodik; de ez előttünk hitelt feljül múló hirnek láttatik azért; mert ezt kivánni, más szókkal tsak azt tenné sok helyeken Hazánkban, hogy a' Prédikátor, kivált ha tselédes, kóldúljon és rangyoson járjon. A' földművelést valakinek meg-tiltani, nem jó vólna, ha a' Felséges fülekbe jöne!! Ha egy Pap, vagy az

UR szöllőjének mivelse, az ő kötelessége-szerint való Hivatalát jól véghez vitte, ne kívánnjátok tőle, hogy még itt a' földön tsupa *Mennyei Manná* val éljen; engedjétek, hogy szántófsan vettelsen; és hogy Tisztelséges köntösben jelenhessék-meg a' ti gyülekezetekben; ne fizessétek csak ezen *Titulusal* ki; *Tiszteles Uram!* mert ezzel egyik sem él-el; nézzétek őket ugy is, mint embert és hiv Polgár társatokat.

Lengyel-ország. Varsó. „Egynehány Török Tisztek a' F. Császári fogságból megszökvén Lengyel-országba érkeztenek, hól a' Lengyel-gyülekezett párttyokat fogván, mig jó módat találnak a' Konstantzinápolyba való visszsa-küldésre, addig rangjok-szerint tartotnak. — A' 6-dikban tartatott Ország-gyülésében, a' *Lublini* Ország Köveje H. *Tsatorinszki* által a' jelenteték, hogy az ő Veje H. *Vürtemberg Lajos*, Pruszszus Királyi Hadi-Vezér, a' Lengyel Hazafiságot (indigenátust) kívánja. Ezt ezen gyülésben meg-is nyere; de ugy, hogy a' törvényt bé-töltse; 1000 arannyot fizessen a' Közönséges-társaságnak, és leg-alább 50-ezer Lengyel forintig való jószágot vegyen Lengyel-országban. — „A' Varsoi 'Sidók 10-ezer forintot ígértek minden elztendőben a' Lengyel Közönségnek, ha nekik Varsóban szabad lészzen kereskedni; meg-vállik meg-engedtetik-é vagy nem.

Leány-nevelő Ház Posonyban.

Nem régiben, a' mint egy Barátunk jelenti, egy Austriai Német Grófné, e' Házba adván két Gróf Kis-Alszonyait, mikor a' Nevelő-Dámák kérdeztek

ték tőle, mitsoda nyelvekre kívánja azokat taníttatni, azt felelte: „Az én Leányim már jól tudnak Németül és Frantziául, az Anglus és Olasz nyelv nélkül el lehetnek; hanem azt akarom, hogy Magyarúl tökéletesen tanuljanak meg.“ Miért kívánja Nagyságod, hogy Magyarúl tanuljanak, így szóltak a' Dámák, holott már ma a' Grófok is azzal keveset gondolnak? Azért kívánom, felele a' Grófné, mert ha Isten éltet, utazni fogok velek Magyar és Erdély-országban, 's azt akarom, hogy akkor minden rendű emberekkel tudjanak beszélni. — Ezen kívül inkább reménylhetem, hogy az én Leányomat valamely Magyar Gróf veszi-el, mint Anglus és Olasz: akkor pedig sokkal kedvesebbek lesznek, mind Jobbágyaik, mind az egész Nemzet előtt, ha a' nyelvét tudják. — És valósággal azolta Magyar Ifjak által a' Magyar nyelvre taníttatnak. — Méltán meg-szényenitheti ez a' példa az olyan Magyar Mánásokat, a' kik nyelveket 's Hazájokat annyira meg-útálták, hogy már erre a' nyelvre nem-is kívánják gyermekeiket meg-taníttatni; holott ha idegen Nemzetből valók vólnának is de ha Magyar-országon birnak, tsak azért-is megkellene Magyarúl tanulniok, hogy az-által Jobbágyaiktól magokat annál jobban szerettetnék, és nékik az ő panaszokra igazságot tudnának szolgáltatni. —

A' búza válhatik-e rozssá? A' Szántó-vetők azt mondják, hogy a' rozsz földben a' tiszta búza elváltozik: de azt nehéz el-hinni. — Hogy eshetik tehát az, hogy tiszta búzát vetnek, 's még-is rozssost aratnak? Vagy úgy;

1.) Hogy jóllehet észre nem vették, de akkor is volt a' búza közt rozs, mikor el-vetették. Vagy

2.) Ha szemén szedett volt a' tiszta búza, és egy szem rozs sem volt benne: úgy de már az előtt való esztendőben rozsos búza teremvén abban a' földben, míg a' tiszta búza meg-értt, addig a' rozs el-pergett, 's a' tiszta búzával együtt ki-kél.

3.) A' homokos földet igen szereti a' rozs, a' tiszta búza pedig nem, 's ott kevés rozs-is könnyen el-nyomhatja.

4.) A' tömött fekete földet nem szereti a' rozs, 's ha ott aratás előtt, vagy aratáskor ki-pereg-is, de a' tiszta b zától könnyen el-nyomatik. Ez az a mit a' Szántó-vetők így adnak-elő, hogy a' jó földben a' búza el-nem változik, de a' homokos földben sokára rozsá válik. Nem a' búza válik-el, hanem a' minden esztendőben szaporodó rozs, úgy erő-t vélsen, hogy a' búzát egészen el nyomja.

Különös erősség, és azzal érdemlett nyereség.

Andorás, a' most is virágzó *Andrási* Gróf Familiájának törökje, olly igen különös erősségű ember volt, hogy midőn Sz. *István* Király meg-koronáztatott, egy vas-pántzélba öltöztetett vitéznek a' fejét egyik karjával edgyütt, egy vágással úgy levágta, hogy az ő testének egy része egy-felé, másikka más-felé hullott. — *Andorás'* ezen tselekedetének emlékezetére, az *Andrási* Familia most-is egy vas-pántzélba fel fegyverkezett vitézt hordoz Familiája' Tzímjén, a' ki körül két Oroszlán első lábával egy Koronát tart.